

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK

SAJGÓ ILDIKÓ

Kézírás technikai eszközzel történő rekonstrukciós vizsgálata, avagy a precíz betörő esete*

2014 őszén a Bünyügyi Szakértői és Kutatóintézet Írás- és Okmányszakértői Laboratóriumába rendőrségi kirendelés érkezett, amelyben egy nagyobb értékűre dolog elleni erőszakkal elkövetett lopás büntettének megalapozott gyanúja miatt indított büntetőügyben kérték a segítségünket. Egy betöréssorozat nyomozásakor a hatóság látóterébe kerülő férfinál házkutatást tartottak, és lefoglaltak egy 15 x 21 cm-es, mindkét oldalán sűrűn teleírt papírlapot. A nyomozók feltételezése szerint az eltérő tartalmú feljegyzések kapcsolatban lehetnek a különböző helyszíneken történt betörésekkel. Az volt a feladatom, hogy a papírlapon található részben és teljesen átfirkált kézírások tartalmát megpróbáljam rekonstruálni.

A krimináltechnikai rekonstrukciós vizsgálatok jelentős részét okmány, illetve írás szakterületeken a részleges hamisításnak számító tartalmi, illetve formai változást okozó beavatkozások esetében végezzük. A vizsgálatok – esetünkben a kézírás – rekonstrukciós elemzésének célja, hogy az elváltozások előtti, eredeti állapotot, adattartalmat megállapítsa, illetve a hamisító által alkalmazott anyagokat, módszereket, eljárásokat meghatározza.

A vizsgálatra küldött papírlapon nevek, telefonszámok, címek, megjegyzések szerepeltek sűrűn egymás alá írva, egymástól vízszintes és függőleges vonalakkal gondosan elválasztva. A feljegyzések közül néhány nem volt áthúzva, némelyik egy X vonallal volt áthúzva, a legtöbbet viszont gondosan, többszörösen átfirkálták. A feladatot nehezítette, hogy helyszínek tekintetében nem csupán Magyarország területe jöhetett szóba, hanem a környező országok, például Szerbia határhoz közel eső területei is, továbbá az is, hogy egyes esetekben csak becenevek, a helyszínekre utalások, rajzok szerepeltek. Valamennyire könnyítette a helyzetet, hogy egyrészt a kézírás többnyire jól olvasható, az iskolában tanult íráshoz közeli formaalakítású betűkből épült fel, másrészt a jól látható részekből a kivitelező írómozgásának sajátosságai

* Ezúton szeretnék köszönetet mondani mindazoknak a kollégáimnak – kiemelve közülük *Kovács Géza Balázs* igazságügyi nyomozásértő és okmányszakértő –, akik eszközeikkel, tudásukkal, türelmükkel segítettek a rejtélyek kibogozásában és a cikk megszületésében.

megismerhetők voltak, valamint az, hogy az eltérő tartalmú kézírások készítését egy személyhez tudtam kapcsolni.

Első lépésként a feljegyzések vonalanyagának, vonalminőségének, a kéznyomásának és a vonalanyag környezetének sztereomikroszkópos vizsgálatát végeztem el. Megállapítottam, hogy a papírlapon található minden feljegyzést emberi írómozgással, kék, illetve fekete festékanyagú golyóstollal készítettek, az átfirkálások pedig kék festékanyagú golyóstollal, illetve kék festékanyagú rostirónnal készültek. Az olvashatatlanná tett adattartalom rekonstruálása érdekében többféle vizsgálati módszert, technikai eszközt (egyebek között Regula okmányvizsgáló berendezést és színszűrőket), illetve megvilágítási módokat (közvetlen, súroló, illetve átvilágítást) kellett használni. A papírlapon található kézírásokat különböző hullámhosszúságú fényvel megvilágítva és színszűrőket alkalmazva azt tapasztaltam, hogy egyes feljegyzéseknél a kézírás és az azt elfedni szándékozó firkálás vonalanyaga élesen elkülönült, a kézírás és az átfirkálás íróeszköze festékanyagának eltérő fluoreszcenciás viselkedése miatt. Ez egyaránt előfordult a normál megvilágításban is egyértelműen eltérő festékanyagú íróeszközöknél, például fekete festékanyagú golyóstoll – kék festékanyagú rostirón (*1. és 2. számú kép*) és a normál megvilágításban el nem különülő, például kék festékanyagú golyóstollak (*3. és 4. számú kép*) esetében is.

A feljegyzések többségénél a gerjesztéses vizsgálat nem vezetett eredményre, ezért további lehetőségeket kellett kipróbálni. Segítséget kértem nyom- és okmányszakértő kollégámtól, az ő Cokin színszűrőivel, illetve azok egymással történő variálásával felvételeket készítettünk a kérdéses kézírásokról, így további részeket tudtunk olvashatóvá tenni. Annak ellenére, hogy a kérdéses kézírás és az átfirkálás eszközének festékanyaga – ahogy az *5. számú képen* látható – normál megvilágításban is elkülönült, a feljegyzésnek csak egyes részei voltak olvashatók. A színszűrők segítségével azonban a feljegyzés teljes egésze jól olvashatóvá vált (*6. számú kép*).

Egyes esetekben kizárólag annyit tudtunk elérni, hogy a kézírás vonalanyaga és az átfirkálás között minimális színkülönbség legyen, így kontrasztosabbá és ezáltal olvashatóbbá váltak az írásjelek.

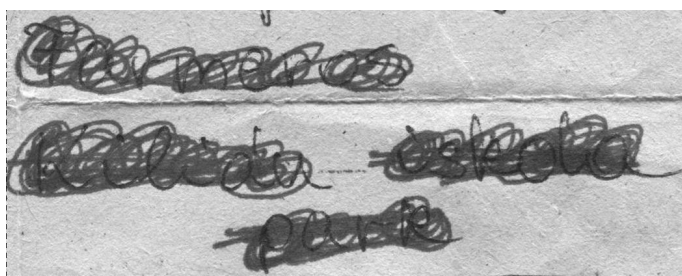
Azoknál a részeknél, ahol az említett eszközök és módszerek nem voltak hatékonyak, különböző léptékű nagyítólencsék és mikroszkóp segítségével részleteiben áttanulmányoztam a kivitelező írómozgás tulajdonságait, és megpróbáltam a kézírás betűelemeit a megismert jellemzők alapján elkülöníteni a firkálástól. Ebben az esetben csak azokat a betűket adtam meg a szakvéleményben, amiket egyértelműen sikerült azonosítani. Az egyértelműen

betűnek tekinthető, de nem azonosítható részeket pontokkal jelöltem, így a hiányzó részek kikövetkeztethetőké váltak.

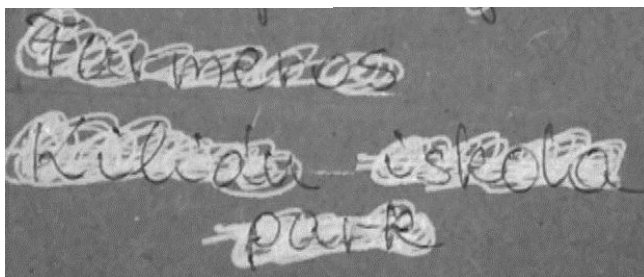
A vizsgálat során a kérdéses kézírások nagy részét sikerült egyértelműen rekonstruálni. Könnyebb volt a helyzet, ahol ismert szavak, személy- és helységnevek szerepeltek. A kevésbé ismert helység-, illetve utcanevek esetében további forrásokat vontam be, amellyel igazolni tudtam a feltevésemet. Ilyen volt például Gersekarát neve, ahol a helységnév betűinek helyességét – az elkövető precizitásának hála – az utána következő irányítószám révén tudtam ellenőrizni. A nyomozó hatósággal való egyeztetéskor megtudtam, hogy a férfi, akitől a papírlapot lefoglalták, azt állította, ezek csupán az ismerősei elérhetőségei, címei, telefonszámai. Az olvashatóvá tett feljegyzések – főként személyes megjegyzéseket tartalmazó részek – megfogalmazása és utalásai alapján azonban egyértelművé vált, hogy ezek az egyes helyszíneken található értékek rejtkehelyeit tartalmazták, például „fürdőszoba szekrény alatt”.

A nyomozóktól utólag megtudtam, hogy a kihallgatás során az elkövető számos betörést beismert a felsorolt helyszínek közül, így tevékenyen sikerült hozzájárulni a betöréssorozat megoldásához.

1. számú kép

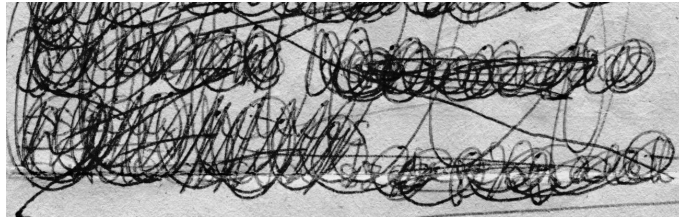

2. számú kép

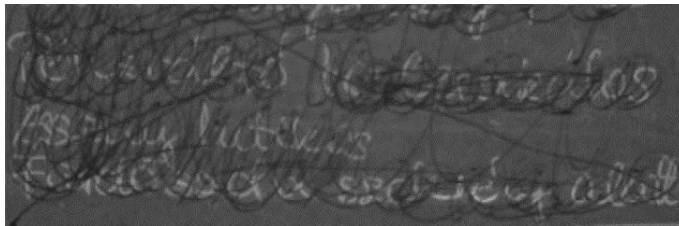

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK

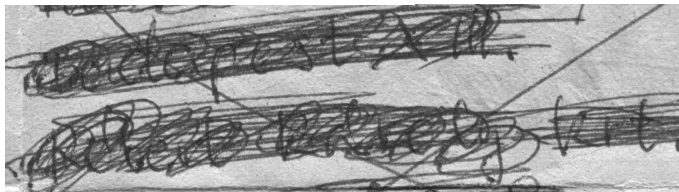
3. számú kép

4. számú kép

5. számú kép

6. számú kép

